

ห้องท= (ค ชักทำบรรพ์บ้านโกชน

มรดกทางธรณีวิทยา
อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำนำ

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม เรื่อง “ห้องทะเลติกดำบรรพ์บ้านโกชน: มรดกทางธรณีวิทยา อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์” จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวม ศึกษา และเรียบเรียงองค์ความรู้เกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางธรณีวิทยา ตลอดจนความหลากหลายของซากดึกดำบรรพ์ที่ปรากฏ ในพื้นที่บ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งถือเป็นหลักฐานทางธรรมชาติที่สำคัญ ในการสะท้อนสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของโลกในอดีต และแสดงให้เห็นถึงคุณค่า ของทรัพยากรธรณีที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น

ห้องทะเลติกดำบรรพ์บ้านโกชนนับเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติและธรณีวิทยาที่มีคุณค่า โดยการค้นพบซากดึกดำบรรพ์และหลักฐานที่ปรากฏอยู่ในชั้นหิน สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลใน การศึกษาความเป็นมาของพื้นที่ สภาพแวดล้อมในอดีต ตลอดจนวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตที่เคย ดำรงชีวิตอยู่ในบริเวณดังกล่าว องค์ความรู้เหล่านี้จึงได้มีคุณค่าเฉพาะในมิติทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่าง ทรัพยากรธรรมชาติกับวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน เยาวชน และผู้สนใจ

การจัดทำเอกสารองค์ความรู้ฉบับนี้ จึงมุ่งหวังให้เป็น **คลังข้อมูลและฐานองค์ความรู้ท้องถิ่น ที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบ** สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงด้านศิลปวัฒนธรรม มรดก ธรรมชาติ และธรณีวิทยาท้องถิ่น ตลอดจนเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักศึกษา เยาวชน ประชาชน นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป รวมถึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ การศึกษาค้นคว้าและการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ การรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับห้องทะเลติกดำบรรพ์บ้านโกชน ยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางธรณีวิทยา ส่งเสริมให้ชุมชน และคนรุ่นใหม่เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความรัก และความภาคภูมิใจในทรัพยากรอันทรงคุณค่า ของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ปกป้อง และใช้ประโยชน์จากแหล่งมรดกอย่าง เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ การศึกษาเรียนรู้ และการพัฒนาชุมชน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า **องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม เรื่อง “ห้องทะเลติกดำบรรพ์บ้าน โกชน: มรดกทางธรณีวิทยา อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์”** ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ การศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน อีกทั้งเป็นสื่อกลางในการสร้าง จิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและมรดกทางธรณีวิทยาของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้คงอยู่ สืบไป ตลอดจนสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนบนพื้นฐานของการอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๑
เป้าหมาย	๑
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑
เพชรรูรณ์กับความหลากหลายทางธรณีวิทยา	๒
ความสัมพันธ์ระหว่างธรณีวิทยากับซากดึกดำบรรพ์	๔
ความเป็นมาของท้องทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกลน	๕
ลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่ท้องทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกลน	๖
ความหลากหลายของซากดึกดำบรรพ์บ้านโกลน	๗
เอกสารอ้างอิง	๑๘
ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์	๑๘
ภาคผนวก	๑๙

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
ท้องทะเลดีตำบลบ้านโพน: มรดกทางธรณีวิทยา
อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเสาะแสวงหา รวบรวม จัดเก็บความรู้เกี่ยวกับมรดกทางธรณีวิทยาที่มีอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์
๒. เพื่อจัดทำเป็นเล่มองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้นักศึกษา เยาวชน และผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาเรียนรู้

ขอบเขต

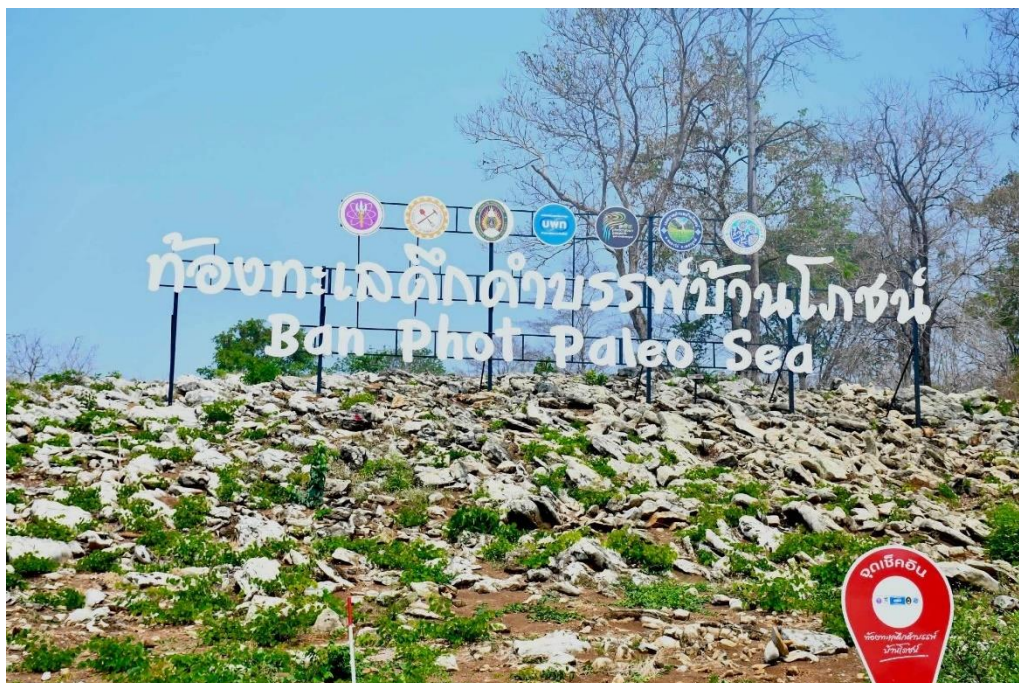
ศึกษาประวัติความเป็นมาและความหลากหลายของซากดึกดำบรรพ์บ้านโพน ตำบลบ้านโพน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

เป้าหมาย

จัดเก็บข้อมูลทางด้านธรณีวิทยา เพื่อการประยุกต์ใช้งานให้เป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลทางด้านธรณีวิทยาเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์ในพื้นที่ ตำบลบ้านโพน อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่เป็นระบบ

เพชรบูรณ์กับความหลากหลายทางธรณีวิทยา

จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางธรณีวิทยา อันเป็นผลจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานหลายร้อยล้านปี ลักษณะภูมิประเทศที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นแนวเทือกเขา ภูเขา ที่ราบระหว่างหุบเขา หน้าผา ถ้ำ ลำน้ำ ตลอดจนชั้นหิน และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ล้วนเป็นผลผลิตจากกระบวนการทางธรณีวิทยาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ และเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ในอดีต เมื่อพิจารณาจากเรื่องเวลา ธรณีวิทยาเปรียบเสมือนบันทึกประวัติศาสตร์ธรรมชาติของโลกที่ถูกเก็บรักษาไว้ในชั้นหิน หินแต่ละชนิด ตะกอนแต่ละชั้น และซากของสิ่งมีชีวิตที่กลายเป็นซากดึกดำบรรพ์ สามารถสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตในแต่ละยุคสมัยได้

ความหลากหลายทางธรณีวิทยาของจังหวัดเพชรบูรณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดปรากฏหลักฐานทางธรรมชาติที่มีอายุและลักษณะแตกต่างกัน หลักฐานเหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่า พื้นที่เพชรบูรณ์ในอดีตไม่ได้มีสภาพภูมิประเทศเช่นเดียวกับที่เห็นในปัจจุบัน หากแต่ผ่านการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสะสมตัวของตะกอน การก่อตัวของชั้นหิน การเคลื่อนตัวและเปลี่ยนรูปของเปลือกโลก การยกตัวของพื้นที่ ตลอดจนการผุพังและการกัดกร่อน ร่วมกันสร้างภูมิประเทศและแหล่งธรณีวิทยาที่มีเอกลักษณ์ของจังหวัดในปัจจุบัน

หลักฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจอดีตของพื้นที่ คือ **ซากดึกดำบรรพ์** ซึ่งเกิดจากร่องรอยหรือส่วนต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตในอดีตที่ได้รับการเก็บรักษาไว้ตามธรรมชาติ โดยเฉพาะในชั้นหินตะกอน ซากดึกดำบรรพ์จึงเปรียบเสมือนหลักฐานจากอดีตที่ช่วยให้นักธรณีวิทยาสามารถศึกษาชนิดของสิ่งมีชีวิต ลักษณะระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนช่วงอายุของชั้นหินที่พบซากเหล่านั้นได้

หนึ่งในพื้นที่ที่สะท้อนความสำคัญดังกล่าวได้อย่างชัดเจน คือ **แหล่งท่องเที่ยวเลตึกดำบรรพ์บ้านโพน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์** ซึ่งเป็นแหล่งมรดกทางธรณีวิทยาที่มีความโดดเด่นเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ปรากฏหลักฐานของสิ่งมีชีวิตที่คาดว่าเคยดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางทะเลในอดีต ตามหลักฐานที่หลงเหลืออยู่ในชั้นหินที่ทำให้สามารถย้อนกลับไปทำความเข้าใจได้ว่า พื้นที่ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินจังหวัดเพชรบูรณ์ เคยผ่านช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมแตกต่างจากปัจจุบันอย่างมาก ในช่วงเวลาที่พื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางทะเล สิ่งมีชีวิตจำนวนมากอาศัยอยู่ร่วมกันในระบบนิเวศทางทะเล เมื่อสิ่งมีชีวิตตายลง ส่วนประกอบที่แข็ง เช่น เปลือก โครงร่าง หรือชิ้นส่วนต่าง ๆ อาจตกลงสู่พื้นทะเลและถูกตะกอนปกคลุม ขณะเดียวกันตะกอนประเภทต่าง ๆ ก็สะสมตัวทับถมกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อเวลาผ่านไปเป็นระยะเวลายาวนาน ตะกอนเหล่านี้ถูกอัดแน่นและเชื่อมประสานจนกลายเป็นหินตะกอน ส่วนซากหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตบางส่วนได้รับการเก็บรักษาและกลายเป็นซากดึกดำบรรพ์

ด้วยเหตุนี้ ซากดึกดำบรรพ์ที่พบในพื้นที่ท่องเที่ยวเลตึกดำบรรพ์บ้านโพนจึงไม่ได้เป็นเพียง “ซากของสิ่งมีชีวิตโบราณ” เท่านั้น แต่ยังเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณค่าในการศึกษาสภาพแวดล้อมในอดีต การปรากฏร่วมกันของซากสิ่งมีชีวิตทางทะเลประเภทต่าง ๆ รวมถึงลักษณะของชั้นหินที่ห่อหุ้มซากเหล่านั้น สามารถนำมาใช้ประกอบการตีความสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในช่วงเวลาที่ตะกอนกำลังสะสมตัว และช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในทะเลโบราณได้

ความสัมพันธ์ระหว่างธรณีวิทยากับซากดึกดำบรรพ์

ธรณีวิทยา (Geology) เป็นศาสตร์ที่ศึกษาความเป็นมา โครงสร้าง องค์ประกอบ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การเกิดหิน การสะสมตัวของตะกอน การเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก การยกตัวและการทรุดตัวของพื้นที่ การกัดเซาะ ตลอดจนเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์โลก

ซากดึกดำบรรพ์ (Fossil) หมายถึงซาก ร่องรอย หรือหลักฐานของสิ่งมีชีวิตที่เคยดำรงชีวิตอยู่ในอดีตและถูกเก็บรักษาไว้ตามธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย กระดุก ฟัน ลำต้นพืช รอยเท้า รอยคืบคลาน หรือร่องรอยกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตที่พบอยู่ในชั้นหิน

ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองศาสตร์ คือ ซากดึกดำบรรพ์มักพบอยู่ในชั้นหิน โดยเฉพาะหินตะกอน เช่น หินปูน หินทราย และหินดินดาน เนื่องจากหินตะกอนเกิดจากการสะสมตัวของตะกอนในแม่น้ำ ทะเล ทะเลสาบ หรือแอ่งตะกอน เมื่อสิ่งมีชีวิตตายลง ซากอาจถูกตะกอนปกคลุมอย่างรวดเร็ว ทำให้ลดการย่อยสลายและช่วยให้ส่วนต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตและถูกเก็บรักษาไว้เป็นเวลานานหลายล้านถึงหลายร้อยล้านปี เมื่อชั้นตะกอนแข็งตัวกลายเป็นหิน ซากของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกทางธรณีวิทยา

ซึ่งในทางธรณีวิทยา ซากดึกดำบรรพ์เปรียบเสมือน หลักฐานบันทึกเหตุการณ์ในอดีตของโลก นักธรณีวิทยาสามารถศึกษาชนิดของซากดึกดำบรรพ์ที่พบในชั้นหินเพื่อประเมินว่าชั้นหินนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด ตัวอย่างเช่น สิ่งมีชีวิตบางชนิดดำรงอยู่บนโลกเพียงช่วงเวลาหนึ่งและมีการกระจายตัวกว้าง เมื่อนำซากของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้มาใช้เปรียบเทียบกับชั้นหินในพื้นที่ต่าง ๆ จะช่วยให้นักวิชาการสามารถเทียบลำดับอายุของชั้นหินได้ ซากประเภทนี้เรียกว่า ซากดึกดำบรรพ์ดัชนี (Index Fossil)

นอกจากนั้นซากดึกดำบรรพ์ยังช่วยบอกถึง สภาพแวดล้อมในอดีต ได้เป็นอย่างดี เพราะสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น หากพบซากปะการัง แบคทีเรียฟอสซิล ไบรโอซัว ฟองน้ำ หรือไครนอยด์จำนวนมากอยู่ในชั้นหิน อาจแสดงว่าบริเวณนั้นในอดีตเคยเป็นพื้นที่ทะเล เนื่องจากสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมทางทะเล แม้พื้นที่ดังกล่าวในปัจจุบันจะกลายเป็นภูเขาหรือพื้นที่บนแผ่นดินแล้วก็ตาม

ดังนั้น การพบซากสิ่งมีชีวิตทะเลบนภูเขาหรือบริเวณที่อยู่ห่างจากทะเลในปัจจุบันไม่ได้หมายความว่าซากเหล่านั้นถูกนำมาจากพื้นที่อื่นเสมอไป แต่สามารถสะท้อนว่า สภาพภูมิประเทศของโลกในอดีตแตกต่างจากปัจจุบันอย่างมาก บริเวณดังกล่าวอาจเคยอยู่ใต้ทะเล ต่อมาเกิดการเคลื่อนตัวของแผ่นเปลือกโลก การชนกันของแผ่นธรณีภาค หรือการยกตัวของเปลือกโลก ส่งผลให้ชั้นหินที่เคยสะสมตัวใต้ทะเลถูกยกสูงขึ้นจนกลายเป็นภูเขาในปัจจุบัน

อีกด้านหนึ่งของธรณีวิทยาก็มีความสำคัญต่อการศึกษาซากดึกดำบรรพ์ เพราะบริบทของชั้นหินช่วยให้เราเข้าใจซากดึกดำบรรพ์ได้ถูกต้อง การพบซากเพียงชิ้นเดียวอาจให้ข้อมูลได้จำกัด แต่หากทราบว่าซากนั้นพบอยู่ในชั้นหินชนิดใด อยู่เหนือหรือใต้ชั้นหินใด มีลักษณะการวางตัวอย่างไร และมีซากสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นร่วมอยู่ด้วย นักวิชาการจะสามารถตีความอายุและสภาพแวดล้อมของสิ่งมีชีวิตในอดีตได้แม่นยำมากขึ้น

ความเป็นมาของท้องทะเลตึกดำบรรพ์บ้านโกชน

ท้องทะเลตึกดำบรรพ์บ้านโกชน หรือแหล่งซากตึกดำบรรพ์บ้านโกชน เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยาที่มีความสำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกของตำบลบ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ครอบคลุมพื้นที่บริเวณบ้านซับชมภู บ้านซับเตือ และบ้านเนินสวรรค์ รวมถึงพื้นที่โดยรอบที่พบชั้นหินและซากตึกดำบรรพ์กระจายอยู่เป็นบริเวณกว้าง พื้นที่แห่งนี้มีความโดดเด่น เนื่องจากในอดีตเมื่อหลายร้อยล้านปีก่อน บริเวณที่ปัจจุบันเป็นพื้นที่ภูเขาและแผ่นดินเคยอยู่ภายใต้ท้องทะเล โดยมีสิ่งมีชีวิตทะเลหลากหลายชนิดอาศัยอยู่ เมื่อสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นตายลง ซากได้สะสมและถูกทับถมร่วมกับตะกอนใต้ท้องทะเลเป็นเวลายาวนาน ก่อนจะแปรสภาพเป็นหิน และซากตึกดำบรรพ์ที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

จากข้อมูลของกรมทรัพยากรธรณี แหล่งซากตึกดำบรรพ์บ้านโกชนมีรายงานการสำรวจครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยนักธรณีวิทยาของหน่วยงานรัฐในขณะนั้น หรือกรมทรัพยากรธรณี ในปัจจุบัน ได้สำรวจพื้นที่และพบซากตึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตทะเลหลายชนิด นับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการศึกษาทางธรณีวิทยาและเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยอธิบายประวัติศาสตร์ทางธรรมชาติของพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลกจากพื้นที่ใต้ทะเลในอดีตสู่การเป็นผืนแผ่นดินและภูเขาในปัจจุบัน

การก่อกำเนิดท้องทะเลตึกดำบรรพ์บ้านโกชน คาดว่าเมื่อประมาณ ๒๙๙ – ๒๕๒ ล้านปีก่อน ในช่วงยุคเพอร์เมียน พื้นที่บริเวณตำบลบ้านโกชนในปัจจุบันเคยเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางทะเล สิ่งมีชีวิตทะเลนานาชนิดอาศัยอยู่และเจริญเติบโตในระบบนิเวศดังกล่าว เช่น ปะการัง ฟองน้ำ แบรคิโอพอด ไบรโอซัว ไครนอยด์ เม่นทะเล หอย และสัตว์ทะเลโบราณชนิดอื่น ๆ เมื่อสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ตายลง ซากของพวกมันได้สะสมอยู่บนพื้นทะเลและถูกปกคลุมด้วยตะกอน เช่น โคลน ทราย และตะกอนปูน ผ่านการทับถมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ภายใต้แรงกดทับและกระบวนการทางธรณีวิทยา ตะกอนเหล่านี้จึงแข็งตัวและแปรสภาพเป็นชั้นหิน โดยเฉพาะหินปูนและหินดินดานที่พบซากตึกดำบรรพ์ฝังตัวอยู่

จนกระทั่งพื้นที่ดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลก ทำให้ชั้นหินที่เคยสะสมตัวอยู่ใต้ท้องทะเลเกิดการยกตัวและเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่สูงหรือภูเขา เกิดการผุพังและการกัดเซาะของธรรมชาติ ชั้นหินบางส่วนจึงปรากฏขึ้นบนผิวดิน ทำให้สามารถพบร่องรอยและซากตึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลได้ในพื้นที่ที่ปัจจุบันอยู่ห่างจากทะเลเป็นอย่างมาก (อดุลย์วิทย์, ๒๕๖๔)

ลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่ท้องทะเลตีกด้าบรพบ้านโกชน

ลักษณะสำคัญของแหล่งท้องทะเลตีกด้าบรพบ้านโกชน จากการสำรวจพบซากตีกด้าบรพจำนวนมากฝังอยู่ในชั้นหินปูนและหินดินดาน ซึ่งเป็นหินตะกอนที่เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนในอดีต ซึ่งหินปูนดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญของสภาพแวดล้อมทางทะเล เนื่องจากเกิดจากการสะสมของตะกอนแคลเซียมคาร์บอเนต รวมทั้งซากหรือโครงสร้างของสิ่งมีชีวิตบางชนิด เช่น ปะการัง เปลือกหอย และสิ่งมีชีวิตทะเลขนาดเล็ก ส่วนหินดินดานเกิดจากการสะสมตัวของตะกอนเนื้อละเอียด เช่น ดินเหนียวและโคลน ซึ่งสามารถเก็บรักษาร่องรอยของสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อมในอดีตไว้ได้

การพบชั้นหินดังกล่าวร่วมกับซากตีกด้าบรพจำนวนมาก ทำให้นักธรณีวิทยาสามารถศึกษา ลักษณะของระบบนิเวศทางทะเลในอดีต รวมถึงใช้เป็นข้อมูลในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภูมิประเทศและวิวัฒนาการทางธรณีวิทยาของพื้นที่ได้ ซึ่งมีข้อมูลระบุว่าซากตีกด้าบรพในพื้นที่บ้านโกชนกระจายอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๕๐ ตารางกิโลเมตร ถือเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของซากสิ่งมีชีวิตยุคเพอร์เมียนแห่งหนึ่งของประเทศไทย

ความหลากหลายของซากดึกดำบรรพ์บ้านโกชน์

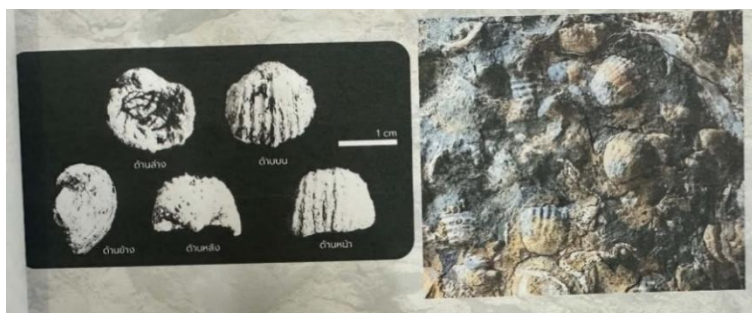
จากการสำรวจแหล่งพื้นที่แหล่งซากดึกดำบรรพ์บ้านโกชน์คาดว่าจะมีการพบซากดึกดำบรรพ์มากกว่า ๑๐๐ สายพันธุ์ และมีการค้นพบในแหล่งบ้านโกชน์เป็นแห่งแรก จำนวน ๑๐ สปีชีส์ ประกอบไปด้วย ๒ กลุ่ม คือ แบรคิโอพอด จำนวน ๕ สปีชีส์ และไบรโอซัว จำนวน ๕ สปีชีส์ ดังนี้

๑. กลุ่มแบรคิโอพอด ๕ สปีชีส์ ได้แก่

๑.๑ มาร์จินิเฟอรา บ้านโกชน์เอนซิส (*Marginifera banphotenis*)

ที่มาของชื่อ ตั้งตามแหล่งที่พบ คือ ตำบลบ้านโกชน์ อำเภอนหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะเด่น มีขนาดประมาณ ๑ - ๒ เซนติเมตร มีเปลือกรูปร่างกึ่งกลม มีเส้นหับเผยตรง มีฝาใหญ่หนูน และฝาเล็กเว้าจะงอยโค้งงุ้ม มีลายแบบหยาบ ๑๕ - ๑๗ เส้น ลายแต่ละแถวมีหนาม ๕ - ๖ หนาม

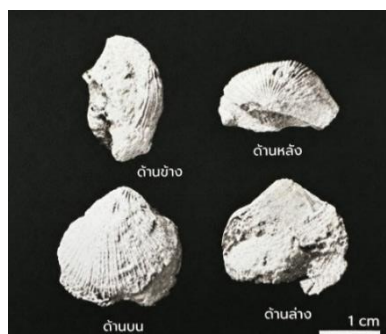
ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกชน์

(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๑.๒ ออร์โธเทตินา เพชรบูรณ์เอนซิส (*Orthotetina phetchabunensis*)

ที่มาของชื่อ ตั้งตามแหล่งที่พบ คือ จังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะเด่น มีขนาดประมาณ ๒ เซนติเมตร มีเปลือกรูปร่างกึ่งกลม ถึงกึ่งไข่ มีจะงอยเหยียดยาว มีฝาใหญ่หนูน และฝาเล็กค่อนข้างราบ มีลายละเอียด

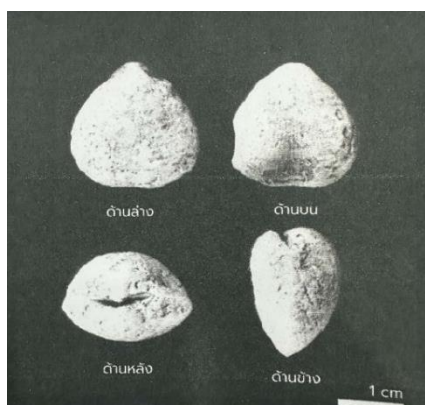
ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกชน์

(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๑.๓ ออร์โททีเคีย ชวนะเพทติ (Orthotichia javanapheti)

ที่มาของชื่อ ตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่ นายชุมเจษฎ์ จรัสชวนเพท อดีตรองอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี

ลักษณะเด่น มีขนาดประมาณ ๒ เซนติเมตร เปลือกทั้งสองมีความยาวและความกว้างเกือบเท่ากัน มีฝาบนทั้งสองฝา แต่ฝาเล็กมีความโค้งนูนมากกว่า มีจะงอยโค้งงุ้มเล็กน้อย มีลายแบบละเอียด บริเวณด้านหน้ามีเส้นเจริญเติบโตและมีร่องตรงกลาง

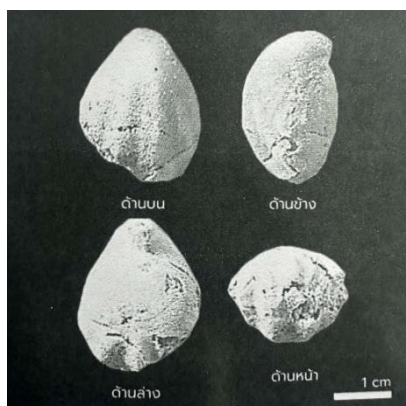

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่านีเรื่องธรณีท้องถิ่นท้องทะเลที่ดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: พุทวินพรีนตติ้ง, ๒๕๖๔)

๑.๔ โนโตธีริส ซาคากามิ (Notothyris Sakagami)

ที่มาของชื่อ ตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่ Dr.Sumio Sakagami ผู้เชี่ยวชาญด้านซากดึกดำบรรพ์ไบรโอซัวชาวญี่ปุ่น

ลักษณะเด่น มีขนาดประมาณ ๑ เซนติเมตร มีรูปร่างกึ่งรูปไข่ มีฝาบนทั้งสองฝา แต่มีฝาหนึ่งที่โค้งนูนมากกว่า มีจะงอยโค้งงุ้ม มีลายหยักขนาดใหญ่ส่วนปลายเปลือก

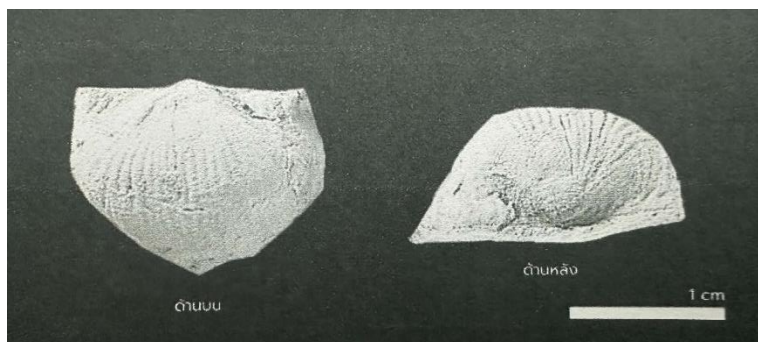

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่านีเรื่องธรณีท้องถิ่นท้องทะเลที่ดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: พุทวินพรีนตติ้ง, ๒๕๖๔)

๑.๕ เฮย์ดีเนลลา แกรนต์ (Haydenella granti)

ที่มาของชื่อ ตั้งชื่อเพื่อเป็นเกียรติแก่ Dr. Richard E. Grant ผู้เชี่ยวชาญด้านซากดึกดำบรรพ์แบรคิโอพอด ชาวอเมริกัน

ลักษณะเด่น มีขนาดประมาณ ๒ - ๓ เซนติเมตร มีรูปร่างครึ่งวงกลม มีฝาใหญ่โค้งนูน และฝาเล็กน้อย มีลายแบบละเอียด มีเส้นหับเผยและปีกบนเปลือกเหยียดตรง และมีจะงอยโค้งงุ้ม

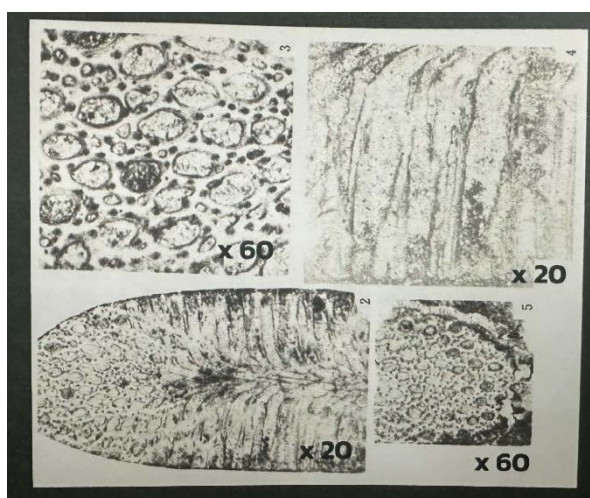
ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: พุทวินพริ้นติ้ง, ๒๕๖๔)

๒. กลุ่มไบรโอซัว ๕ สปีชีส์ ได้แก่

๒.๑ ดิสคริเทลลา เพชรบูรณ์เอนซิส (Dyscritella phetchabunensis)

ที่มาของชื่อ ตั้งตามแหล่งที่พบ คือ จังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะเด่น เป็นกิ่งก้าน ช่องแต่ละตัวตรง เรียวมีหน้าตัดคล้ายไข่ ขอบไม่สม่ำเสมอ แต่ละรูปมีขนาด ๒ มิลลิเมตร ลักษณะโค้งช่วงต้น และเหยียดตรงช่วงปลาย

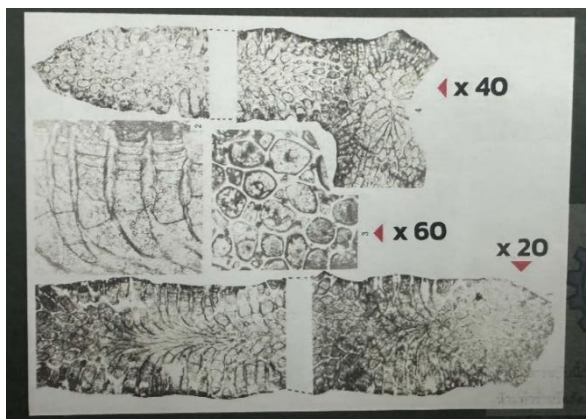

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวีละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: พุทวินพริ้นติ้ง, ๒๕๖๔)

๒.๒ ซูโดบาโตสโตเมลลา มัลติไดอะแฟรมา (Pseudobatosomella multidiaphragma)

ที่มาของชื่อ ตั้งตามลักษณะเป็นแผ่นซ้อนกัน

ลักษณะเด่น มีลักษณะเป็นกิ่งก้าน มีช่องเรียวยาว เป็นแท่งยาว แต่ละช่องมีขนาด ๑ - ๒ มิลลิเมตร มีไดอะแฟรมเป็นแผ่นซ้อน ๆ กัน มีแฉกหว้างแต่ละกิ่งก้านทำมุมประมาณ ๖๐ องศา

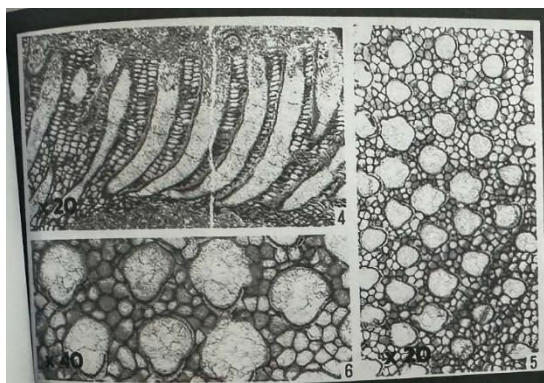

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล้าเรื่องธรณีท่องเที่ยวเล็ดดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๒.๓ ฟิสตูลิปอรา สยามเอนซิส (Fistulipora siamensis)

ที่มาของชื่อ ตั้งตาม สยาม ชื่อเดิมของประเทศไทย

ลักษณะเด่น มีลักษณะเป็นกิ่งก้าน และเจริญเติบโตโดยการเกาะชากอื่น ๆ เช่น เปลือกแบรคิโอพอด ช่องแต่ละตัวหนาประมาณ ๒.๕ มิลลิเมตร รูปร่างกิ่งกลม มีไดอะแฟรมหลายแผ่น ลักษณะตรงถึงเว้าเล็กน้อย มีรูโพรงอยู่เต็มคั่นระหว่างเปลือก มีช่วงตัวยาว และโค้งบริเวณปลาย

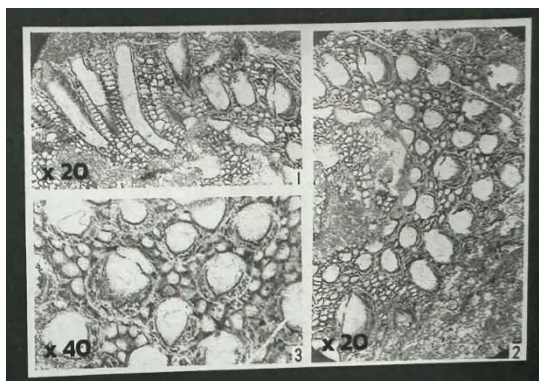

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล้าเรื่องธรณีท่องเที่ยวเล็ดดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๒.๔ ฟิสทูลิปอรา ซาวาตะโอะ (Fistulipora sawatai)

ที่มาของชื่อ ตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่ Dr. Hideho Sawata นักธรณีวิทยาชาวญี่ปุ่น

ลักษณะเด่น เป็นกิ่งก้าน มีช่องแต่ละตัวเป็นท่อยาว แต่ละช่องมีขนาดเฉลี่ย ๐.๒ - ๐.๓ มิลลิเมตร มีช่วงตัวยาว และโค้งบริเวณปลาย ทำมุม ๙๐ องศา จากผิวด้านนอก มีไดอะแฟรม ๒ แผ่น มีรูปร่างขนาดเล็กอยู่เต็มระหว่างเปลือก

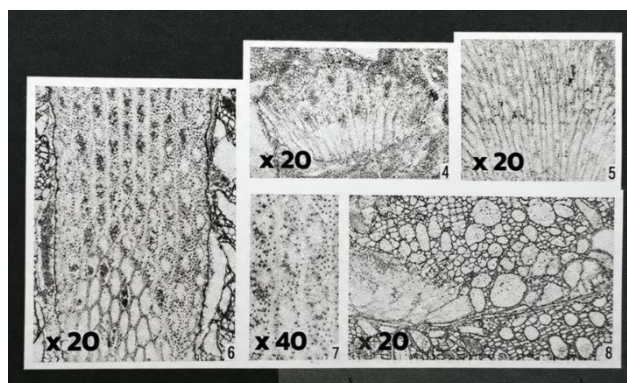
ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวเลติกด้าบรรพ์บ้านโกชน

(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๒.๕ รอมโบคลาเดีย นครศรี (Rhombocladia nakornsri)

ที่มาของชื่อ ตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่นายนิกร นครศรี นักธรณีวิทยา อดีตข้าราชการกรมทรัพยากรธรณี

ลักษณะเด่น เป็นกิ่งก้าน มีช่องแต่ละตัวคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ท่อเกือบตรง ขนาดประมาณ ๒ มิลลิเมตร มีลักษณะแตกเป็นแขนงแต่ละท่อทำมุมจากฐาน ๓๐ องศา และโค้งบริเวณปลาย

ที่มา: อุดลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวเลติกด้าบรรพ์บ้านโกชน

(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

ซากดึกดำบรรพ์ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป และจุดเด่นสำคัญของท้องทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโพน เป็นความหลากหลายของซากดึกดำบรรพ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศใต้ทะเลในอดีต ซึ่งพบซากสิ่งมีชีวิต ได้แก่

๑. ปะการัง เป็นสัตว์ทะเลที่มีโครงสร้างแข็งหุ้มตัว เป็นแคลเซียมคาร์บอเนตมีทั้งที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และเป็นตัวเดี่ยว ๆ แต่ละตัวจะเรียกว่า โพลิป เป็นตัวสร้างโครงสร้างแข็ง มีรูปทรงหลากหลาย ทั้งเป็นแผ่น เป็นก้อน หรือกิ่งก้าน โดยมีการสร้างโครงสร้างหินปูนแผ่ขยายไปเรื่อย ๆ กลายเป็นแนวปะการัง ซึ่งจะเจริญเติบโตและมีอยู่เฉพาะบนน้ำเขตอบอุ่นเท่านั้น มักพบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวในหินปูน

ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๒. แบรคิโอพอด หรือหอยตะเกียง เนื่องจากบางชนิดมีลักษณะคล้ายตะเกียงโบราณ เป็นสัตว์ทะเลกลุ่มหนึ่ง ถึงแม้จะมีลักษณะคล้ายหอยสองฝา แต่แตกต่างกันตรงที่เปลือกทั้งคู่ไม่เท่าหรือไม่เหมือนกัน แต่ละกาบจะมีลักษณะสมมาตรในแนวซ้าย - ขวา ของกาบ ดำรงชีวิตด้วยการยึดเกาะกับพื้นทะเลโดยอาศัยอวัยวะที่มีลักษณะเป็นกล้ามเนื้อเยื่อยื่นออก มักพบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวในหินปูน และหินดินดาน

ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๓. ไบรโอซัว หรือมอสส์ เสือทะเล เป็นสัตว์น้ำ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในทะเลตามแหล่งน้ำใส สะอาดอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยการสร้างโครงร่างแข็ง รูปร่างหลากหลาย เช่น เป็นก้อน รูปพัด รูป กิ่งก้านสาขา รูปขดม้วนเป็นเกลียว มีช่องเปิดเป็นรูเล็ก ๆ จำนวนมาก เป็นที่อยู่ของตัว ซึ่ง ๑ ช่องจะมี หนึ่งตัว มักพบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวในหินปูน และหินดินดาน

ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๔. ฟองน้ำ เป็นสัตว์ทะเลกลุ่มหนึ่งที่มีวิวัฒนาการมายาวนาน การพบซากฟองน้ำในพื้นที่ แสดงถึงการมีอยู่ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ตามพื้นทะเลหรือบริเวณที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการ ดำรงชีวิตของสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด

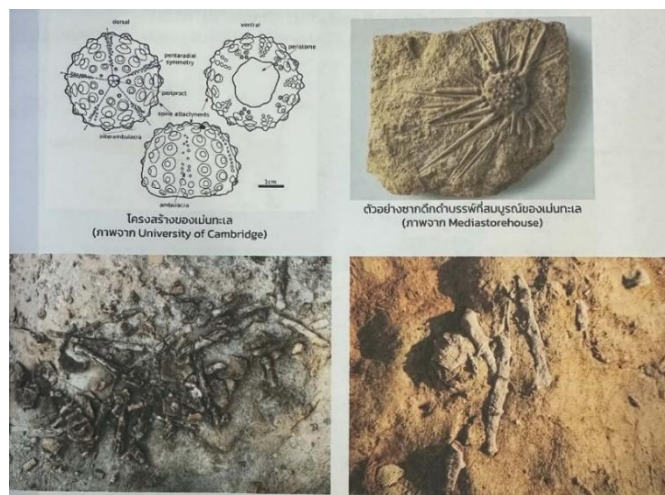
ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๕. ไครนอยด์ หรือพลับพลึงทะเล เป็นสัตว์ทะเลที่มีลักษณะคล้ายดอกไม้ มีลำต้นและแขนสำหรับจับอาหาร ซากที่พบบ่อยปรากฏเป็นชิ้นส่วนของลำต้นหรือโครงสร้างแข็ง การพบไครนอยด์เป็นอีกหลักฐานหนึ่ง que แสดงถึงความหลากหลายของระบบนิเวศใต้ทะเลในอดีต

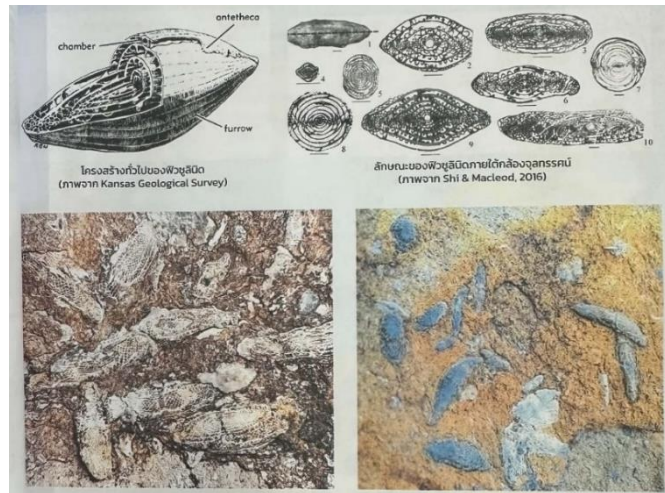
ภาพถ่ายโดย ญัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๖. เอไครนอยด์ หรือเม่นทะเล เป็นกลุ่มสัตว์ทะเลที่เกี่ยวข้องกับเม่นทะเล การพบซากของสัตว์กลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นถึงการมีอยู่ของระบบนิเวศพื้นทะเลที่มีความหลากหลายและเหมาะสมต่อสิ่งมีชีวิตหลายชนิด

ที่มา: อดุลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท้องถิ่นของทะเลตึกดำบรรพ์บ้านโกชน (สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๗. **ฟิวซูลินิต** เป็นสิ่งมีชีวิตที่อาศัยในทะเลแต่สูญพันธุ์แล้ว ไม่ใช่ทั้งพืชและสัตว์ มีโครงสร้างแข็งแรงจากแคลเซียมคาร์บอเนต ขนาดประมาณ ๑ เซนติเมตร อาจยาวได้ถึง ๒ เซนติเมตร พบได้ทั่วไปในหินปูน โดยเฉพาะหินปูนยุคเพอร์เมียน มีรูปทรงกลมถึงรี คล้ายเม็ดข้าวสาร จึงมักเรียกว่า ข้าวสารหิน หรือ คดข้าวสาร เป็นซากดึกดำบรรพ์ที่สำคัญในช่วงยุคคาร์บอนิเฟอรัสตอนปลายถึงยุคเพอร์เมียน สามารถพบซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าวได้ในหินปูน

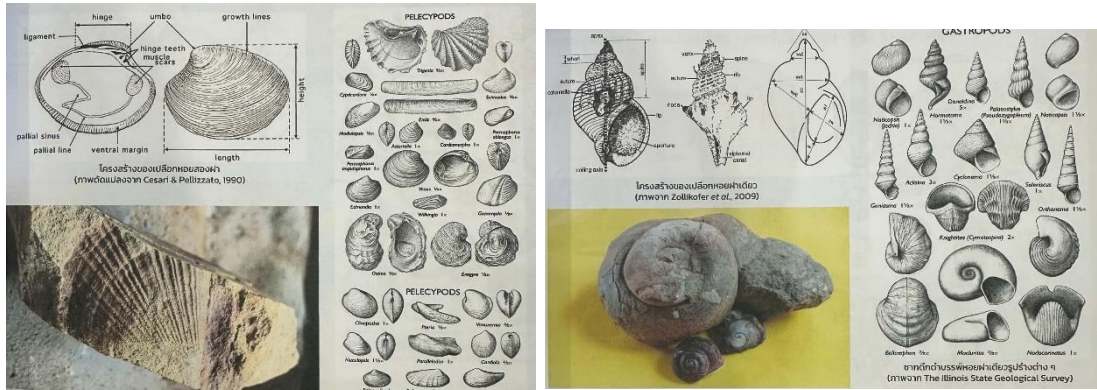
ที่มา: อุดุลย์วิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท่องเที่ยวทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกขน
(สมุทรปราการ: ทูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๘. **นอติลอยด์และแอมโมนอยต์** เป็นสัตว์ทะเลโบราณที่มีเปลือกแข็งและมีความสัมพันธ์กับหมึกในปัจจุบัน ซากของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการของสัตว์ทะเลและสภาพแวดล้อมในอดีต

ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

๙. หอยสองฝาและหอยฝาเดียว ซากของหอยสองฝาและหอยฝาเดียวเป็นหลักฐานที่พบได้ในชั้นหินตะกอนทางทะเล การพบซากเหล่านี้ร่วมกับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ๆ ช่วยยืนยันถึงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในท้องทะเลโบราณ

ที่มา: อุดลยวิทย์ กาวิละ, คู่มือผู้เล่าเรื่องธรณีท้องทะเลดึกดำบรรพ์บ้านโกชน
(สมุทรปราการ: หูทวินพรีนติ้ง, ๒๕๖๔)

๑๐. สโตรมาโตไลต์ เป็นโครงสร้างที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของจุลชีพและการตกตะกอนของแร่ธาตุ มีความสำคัญต่อการศึกษาศาสตร์ยุคแรกของสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อมของโลก

ภาพถ่ายโดย ณัฐวดี แก้วบาง เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙

ท้องทะเลลึกดำบรรพ์บ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแหล่งมรดกทางธรณีวิทยาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ซึ่งปัจจุบันเป็นผืนแผ่นดินและภูเขา เคยเป็นส่วนหนึ่งของท้องทะเลในช่วงยุคเพอร์เมียนเมื่อหลายล้านปีก่อน

ซากของสิ่งมีชีวิตทะเลจำนวนมากได้สะสมและถูกเก็บรักษาไว้ในชั้นหิน จนกลายเป็นหลักฐานทางธรรมชาติที่สำคัญของโลกในอดีต โดยพบซากดึกดำบรรพ์หลากหลายชนิด เช่น ปะการัง แบรคิโอพอด ไบรโอซัว ฟองน้ำ ไครนอยด์ ฟิวซิลินิด นอติลอยด์ แอมโมนอยด์ หอยสองฝา หอยฝาเดียว และสโตรมาโตไลต์ คุณค่าของแหล่งท้องทะเลลึกดำบรรพ์บ้านโกชนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านธรณีวิทยาและวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อการศึกษา การสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา พื้นที่แห่งนี้จึงเปรียบเสมือน พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติกลางแจ้ง ที่บอกเล่าเรื่องราววิวัฒนาการของโลกผ่านชั้นหินและซากสิ่งมีชีวิตที่หลงเหลือมาจากอดีตกาล

การศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องทะเลลึกดำบรรพ์บ้านโกชน: มรดกทางธรณีวิทยา อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่นของท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม และการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกทางธรณีวิทยาให้แก่ประชาชน เยาวชน และคนรุ่นต่อไป เพื่อให้แหล่งมรดกทางธรรมชาติอันทรงคุณค่านี้ได้รับการดูแลรักษาและคงอยู่กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรธรณี. ๒๕๖๔. คู่มือผู้เล้าเรื่องธรณีท่องเที่ยวเลตีกดำบรรพ์บ้านโกชน, สมุทรปราการ: ทุทวินพรีนตัง.

กรมทรัพยากรธรณี. ๒๕๖๕. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับซากดึกดำบรรพ์, สมุทรปราการ: ทุทวินพรีนตัง.

กรมทรัพยากรธรณี. ๒๕๖๗. แผนพัฒนาเชิงบูรณาการพื้นที่ท่องเที่ยวเลตีกดำบรรพ์ภูน้ำหยด อำเภอวีเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์, กรุงเทพมหานคร.

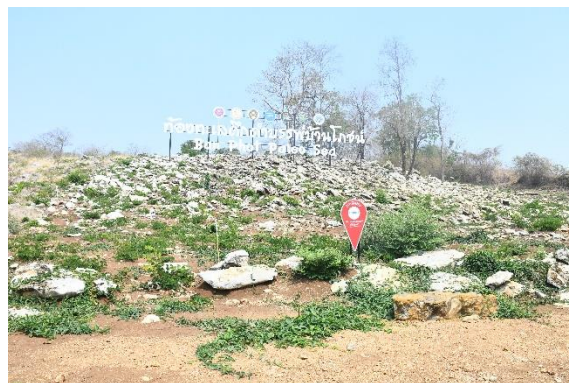
ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

วิกิจ เพ็ญภาค. ๒๕๖๙. รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๑ มิถุนายน.

ภาคผนวก

- ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเลดีกตำบลบ้านโนชน์
ตำบลบ้านโนชน์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๙

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเลตีกด้าบรพบ้านโกชน
ตำบลบ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๙

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเลตีกด้าบรพบ้านโกชน
ตำบลบ้านโกชน อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๙

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์